

Workshop med landmænd

Deltagere: 5 landmænd, der er kandidater til deltagelse i projektet. De rådgivere, der er tilknyttet de 5 landmænd (5-10 personer?). Projektgruppen (5 personer)

Tid: 10-12 og afslutning med frokost.

Formål med workshoppen:

- At få input til projektet – hvad mener landmændene?
- At give landmænd ejerskab til forløbet
- At give rådgiverne ejerskab til forløbet
- Skabe motivation.

Hvad vil vi gerne have svar på:

- Hvad skal der til for at kunderne oplever mere nytteværdi af budgettet?
- Hvilket udbytte vil kunderne gerne have?
- Hvilken pris er kunderne villige til at betale for ekstra ydelser?
- Er der andre samarbejdspartnere, som skal inddrages? (dyrlægen, banken?)
- ?
- ?

Landmandens udbytte ved at deltage i workshoppen:

- Indflydelse på projektet
- "First mover" på nye tiltag – får et forspring.
- Frokost (-:-))

Landmandens udbytte ved at deltage i det nye budgetforløb:

- Mindre tilbageløb, f.eks. fra banken, fordi det tydeligt fremgår, hvilke tiltag, der sættes i værk for at realisere budgettet (lavere omkostning)
- Mere strømlinet opfølgning (= mindre tidsforbrug = lavere omkostning)
- Fællesmøde medfører, at alle er informerede og trækker samme vej – en rød tråd fra budgettet og rådgivningen til aktiviteterne på bedriften.
- Bedre forståelse af budgettet og de konsekvenser og krav der følger med.

Drejebogsudkast til workshoppen "Bedre budgetter"

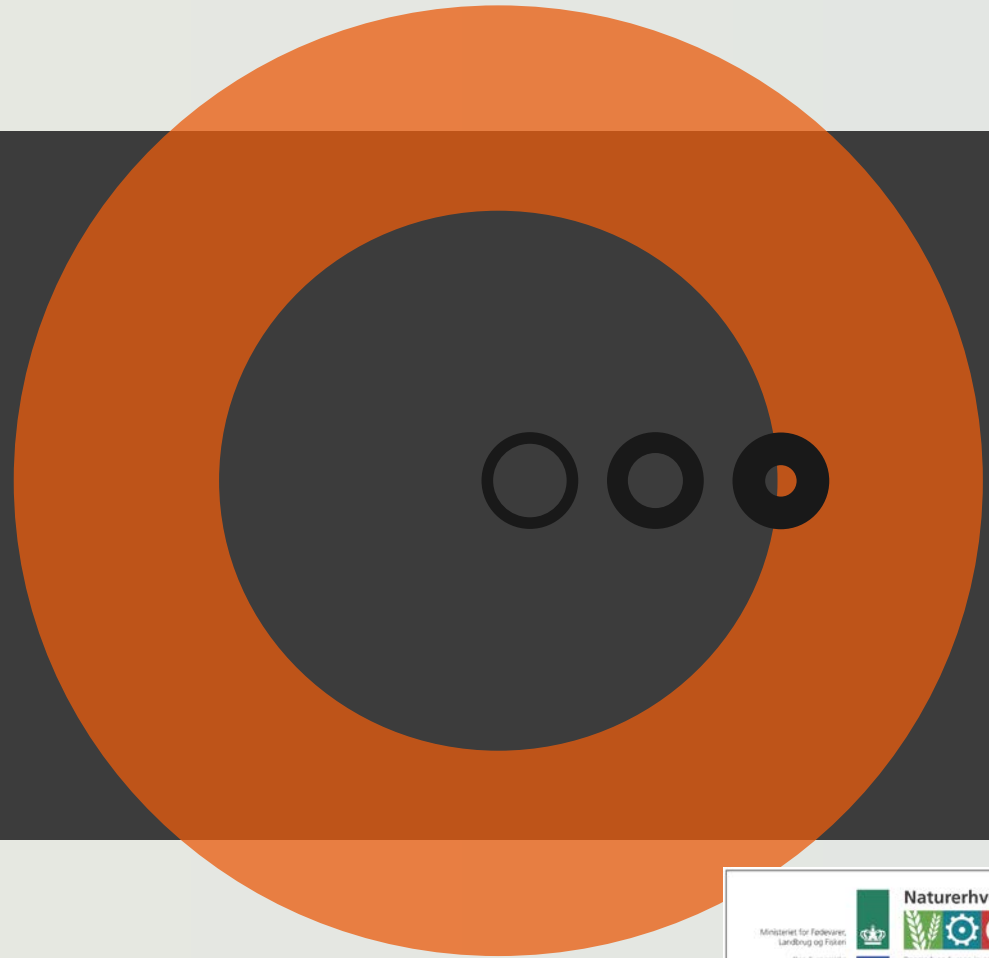
Tid	Emne	Formål og indhold
10.00	Velkomst og introduktion	Give deltagerne et overblik over, hvad der skal ske, og hvad formål og mål er med workshoppen. Baggrund: projektgruppen har en ide om, hvad der skal til for at øge udbyttet af budgetterne, men vi er ikke skræmsikre på, om vi har fat i det rigtige. Derfor vil vi gerne arbejde med de inviterede for at få flere muligheder frem i lyset. Formålet med workshoppen er at få inspiration og input til vores projekt, hvor vi gerne vil skabe større nytteværdi af budgetter og øge tværfagligheden så rådgivningen kommer til at rykke mere.

		Målet med workshoppen er at få en række forslag fra landmænd og rådgivere til de aktiviteter vi skal sætte i værk i projektet.				
10.15	Præsentationsrunde	Kort præsentationsrunde – hvem er til stede og hvilken rolle har man?				
10.20	Opvarmning	Formål: deltagerne skal spores ind på dagens emne, og vil skal have nogle udsagn, der fortæller os noget om, hvordan budgettet bliver set på i dag. Hvad tænker du, når vi siger "budget"? Gruppe 1: landmændene og rådgiverne associerer over ordet "budget" Alle noterer deres tanker – vi samler op i plenum og noterer på tavle/flipover.				
10.35	Fremtidens budget	Hvis det vi har i dag skulle gøres bedre – hvad skulle man så gøre? Spørgsmål til landmændene: Hvad skal der til for at du får mere ud af dit budget? Spørgsmål til rådgiverne: Hvordan kunne vi øge landmandens nytteværdi af budgettet? Alle forslag noteres på papkort. Forslagene prioriteres i en matrix, der laves på gulvet i lokalet (opridses med malertape). Matrix har "sværhedsgrad" på Y-aksen og "Udbytte for kunden" på X-aksen. Som resultat får man de forskellige forslag prioriteret i følgende grupper: <table><tr><td>Svært at gennemføre Lavt udbytte</td><td>Svært at gennemføre Højt udbytte</td></tr><tr><td>Let at gennemføre Lavt udbytte</td><td>Let at gennemføre Højt udbytte.</td></tr></table> "Svært" dækker over: ressourcekrævende, indviklet.	Svært at gennemføre Lavt udbytte	Svært at gennemføre Højt udbytte	Let at gennemføre Lavt udbytte	Let at gennemføre Højt udbytte.
Svært at gennemføre Lavt udbytte	Svært at gennemføre Højt udbytte					
Let at gennemføre Lavt udbytte	Let at gennemføre Højt udbytte.					
11.00						
11.00 Eventuelt en kort pause						
11.00 eller 11.10	Diskussion	For at få sat flere ord på papkortenes indhold og for at få svar på flere af vores spørgsmål, gennemføres en diskussion af matrixen: • Kommentarer til kortenes placering – flere synspunkter. • Hvad må det koste? Hvad vil der forbedringerne være? • Hvilken rolle skal dyrlægen/banken spille i budgetproces (udarbejdelse og opfølgning) • Hvilke forventninger har parterne (landmænd og rådgivere) til hinanden? • ??				

11.50	Opsamling	Projektgruppen konkluderer – hvad sker der nu?
12.00	Frokost	

Opsamling på workshop 23-10-2014

Forberedelse til
projekt om mere
tværfaglige
budgetter med
større nytteværdi.

Deltagere

Centrovic:

- Søren Bækholm,
- Jan Cederfeld
- Tove Klausen
- Lars Boye
- Søren Højby
- Ulrik Christensen
- Leif H
- Kirsten Larsen
- Tine Elholm Kei

Landmænd:

- Hans Henrik Pedersen
- Mogens Friis
- Anders Illum
- Arne Hviid

Videncenter for Landbrug

- Heidi Hundrup

Næste planche indeholder de udsagn, som deltagerne kom i tanke om, når de hørte ordet "budget."

Hvad tænker du, når jeg siger "budget"?

Finansstrategi/afdrag
Samtale med bank
Investeringer
Strategi
Udvikling
Likviditet.

Forberedelse
Lidt pessimistisk
Bank
Luft
Lidt svært at sige, hvad der sker i sæson
Likviditet.

Økonomisk overblik
Faggrens analyse/overblik
Potentiale afdækning
(udviklingsmuligheder.)

Forventninger til fremtiden
Likviditetsstyring
Optimering af nuværende drift

Styringsredskab
Skabe overblik over helheden –
tænke hele bedriften igennem
Bud på fremtidig økonomisk
udvikling
Tættere på løbende økonomi

Fremskrivning
Ledelsesværktøj
Handlingsplan (overfor bank)

Hvordan det vil gå næste år
Fordybelse
Økonomi
Ejerskab
Hvad skal der investeres i det kommende år

Bankmøder/likviditet
Handlingsplan/dagsorden
Opfølgning
Økonomistyring
Tværfaglighed.

Likviditetsmæssigt styringsværktøj
Kommunikation til interessenter
Prognose på perioden

Økonomi
Produktion
Likviditet
Indkøb
Ny-investeringer
Vedligehold

Krav fra bank
Likviditet
Plan for det næste år
Produktionsmål

Økonomisk overblik
Planlægning – teknisk og økonomisk
Justering af oprindelig plan
Køreplan

Aktivt styringsværktøj med
opfølgning
Overblik over hele bedriften
Proces: anledning til at evaluere og
kigge et år frem og lave
handlingsplaner – hvad kan
forbedres? Udvikling.

Handlingsplaner
Planlægning
Prognose.

Bank
Luft
Udsving i sæson
Likviditet
Forberedelse

De næste plancher er en opsamling på de forslag, som deltagerne kom:

- Hvad skal der til for at du får mere ud af dit budget?**
- Hvordan kan vi øge landmandens nytteværdi af budgettet.**

Jeg foreslår, at projektgruppen går udsagnene igennem, og vurderer, hvor mange forslag, der kan tages med i projektet og hvordan.

Hvad kan øge nytteværdien af budgettet?

Udsagn	Uddybelse/tolkning	Hvordan håndteres det i projektet?
Holdninger til budgettet		
Landmanden ejer budgettet		
Jo bedre forberedelse, des bedre budget. Landmanden tager ejerskab		
Fælles forståelse af hvor landmanden skal hen		
Budgettet er en del af den samlede strategi for landmanden.		
Budgettet skubber virksomheden i den rigtige retning		
Realistisk budget	Man skal ikke sminke og pynte på virkeligheden. Det giver bagslag.	

Hvad kan øge nytteværdien af budgettet?

Udsagn	Uddybelse/tolkning	Hvordan håndteres det i projektet?
Tværfaglighed		
Inddragelse af fagkonsulent, Kræver opgaver løses individuelt, mulighed for at identificerer indsatsområder.		Der er i høj grad fokus på det tværfaglige i projektet. Der arbejdes med et fællesmøde med deltagelse af relevante fagkonsulenter. Der skal arbejdes med, hvordan man mest effektivt følger op tværfagligt.
At fagkonsulent i højere grad inddrager erfaringer (tidligere resultater) i den fremtidige plan (både budget og markplan)	Lære af tidligere års budgettet og regnskaber.	
Tværfaglig opfølgning med kommentar fra fagafdelinger på økonomi og handlingsplaner		
Budget binder rådgivningen sammen både ved udarbejdelse og opfølgning. Rådgivere, dyrlæger, foder, andre.		

Hvad kan øge nytteværdien af budgettet?

Udsagn	Uddybelse/tolkning	Hvordan håndteres det i projektet?
Fælles opstart – ejerskab til indsatsområder		
Fokusområder med handlingsplaner og aftalt opfølgning		I projektgruppen er der tanker om fællesmøde. Jeg tror vi skal vurdere fra landmand til landmand, om det er et opstartsmøde (fælles aftaler om grundlag for budgettet) eller et afleveringsmøde (nu ser det sådan ud, hvad gør vi så?) Skab et fælles billede af, hvad I forstår ved en handlingsplan, så det kan afgøres, hvorvidt den er i budgettet eller er noget man arbejde med ved siden af.
Indsatsområder og handlingsplaner. Fagafdelingernes input til budgettet/landmandens		
Økonomiske indsatsområder		
Fælles opstartsmøde – 1 times varighed, landmand, økonomi og fagrådgivere. Fokusområde – mål		
Fællesmøde – landmand, økonomi og fagområder		
Grundigt forarbejde – ejerskab.		
Fokus på om det er det rigtige man gør produktionsmæssigt.		
Følsomhedsanalyse, som kan flytte fokus til det, der betyder mest.	Skelne i analysen mellem de ting man selv har indflydelse på, og dem man ikke har.	

Hvad kan øge nytteværdien af budgettet?

Udsagn	Uddybelse/tolkning	Hvordan håndteres det i projektet?
Økonomi på længere sigt - strategi		
3 års prognose		
Brug budgettet til at følge op på strategien på bedriften		
Investeringsoverblik – vedligehold vs. Ny-investering. 3-5 års oversigt.		
Større fokus på afdragsprofil, hvad bringer fremtiden, hvad gør vi?		
Overblik, fremtid, investeringer og afdrag.		
Handelsstrategi – bilag	Der er også behov for at vurdere om landmanden opnår de rigtige priser, og hvorvidt dette er indsatsområde.	

Hvad kan øge nytteværdien af budgettet?

Udsagn	Uddybelse/tolkning	Hvordan håndteres det i projektet?
Formidling og brug af budgettet (1)		
Bruge opfølgningen aktivt. Hvis der er afsat 100.000 kr til vedligehold, og der er brugt 90.000 kr pr. 30/9, så skal man overveje hvad man vil gøre for at overholde budgettet.	Vigtig læring fra budgetmatchen: det er ikke godt nok at konstatere, hvad der er sket, man skal skrive, hvordan man vil håndtere det.	
Langsigtet tværfagligt samarbejde med plante- og svinerådgivere så bedriften optimeres		
Dekomponere budgettet i brugbare styringsværktøjer og handlingsplaner	Overfor medarbejdere.	
Opfølgning på fokusområder kommunikeres ud i stald med økonomisk konsekvens		
Handlingsplan mellem budget/regnskab	Hvad kan man lære? Hvad skal der fokus på i næste budget?	
Et årligt strategitjek som udgangspunkt for at lave et budget. Kan være i forbindelse med årsrapport	Hvordan passede forrige års budget?	

Hvad kan øge nytteværdien af budgettet?

Udsagn	Uddybelse/tolkning	Hvordan håndteres det i projektet?
Formidling og brug af budgettet (2)		
Mulighed for månedskontrol	Tilbydes til dem, der ønske dette. God forventningsafstemning om krav til hinanden.	
Bruge benchmark til at udpege indsatsområder		
Opdelt budget – overordnet budget, specifikationer, handlingsplaner	Fordi banken ikke behøver vide alt.	
En side, hvor de vigtigste nøgletal er samlet, likviditet, følsomhed	Så det bliver mere overskueligt.	
Vise alternativ udvikling på resultat/likviditet hvis tingene ikke helt udvikler sig som planlagt	Følsomhedsanalyser	
Udvidet følsomhedsanalyse	Hvad sker der med likviditeten – 2-3 væsentligste usikkerhedsfaktorer	
Finansielt beredskab		